Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

ECA

Y Plenty

Theor

APLP
PDPA
Partneriaeth Dysgu Proffesiynol Yr Athrofa
Yr Athrofa Professional Learning Partnership

Adolygu'r Cof

Dewiswch gwestiwn i'w ateb.

Beth sy'n hanfodol er mwyn i wybodaeth symud o'r cof tymor byr i'r cof tymor hir?

Pa ffactorau sydd yn achosi ni i anghofio pethau?

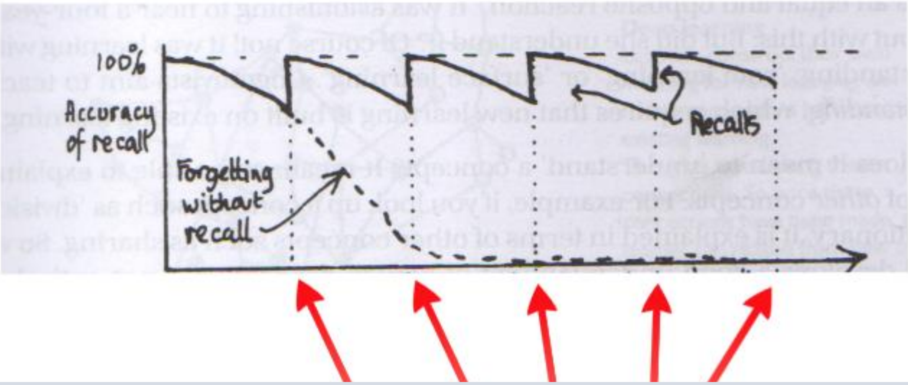

Beth yw'r fframiau amser sydd ar goll ar gyfer adalw?

Ydych chi'n cofio'r geiriau o dasg y ddarlith diwethaf?

Dfyla ncod ardyr yreggar

Dyfal donc a dyrr y garreg

Nid geiriau ond ystyron a phrofiadau sydd yn aros yn y cof. Byddant yn dod at ei gilydd wrth i ni eu cysylltu gydag ystyron a phrofiadau blaenorol.

Beth yw dysgu?

Beth sydd angen arnoch chi ar gyfer dysgu?

Beth yw rôl yr athro/athrawes (neu rywun arall) yn y broses o ddysgu?

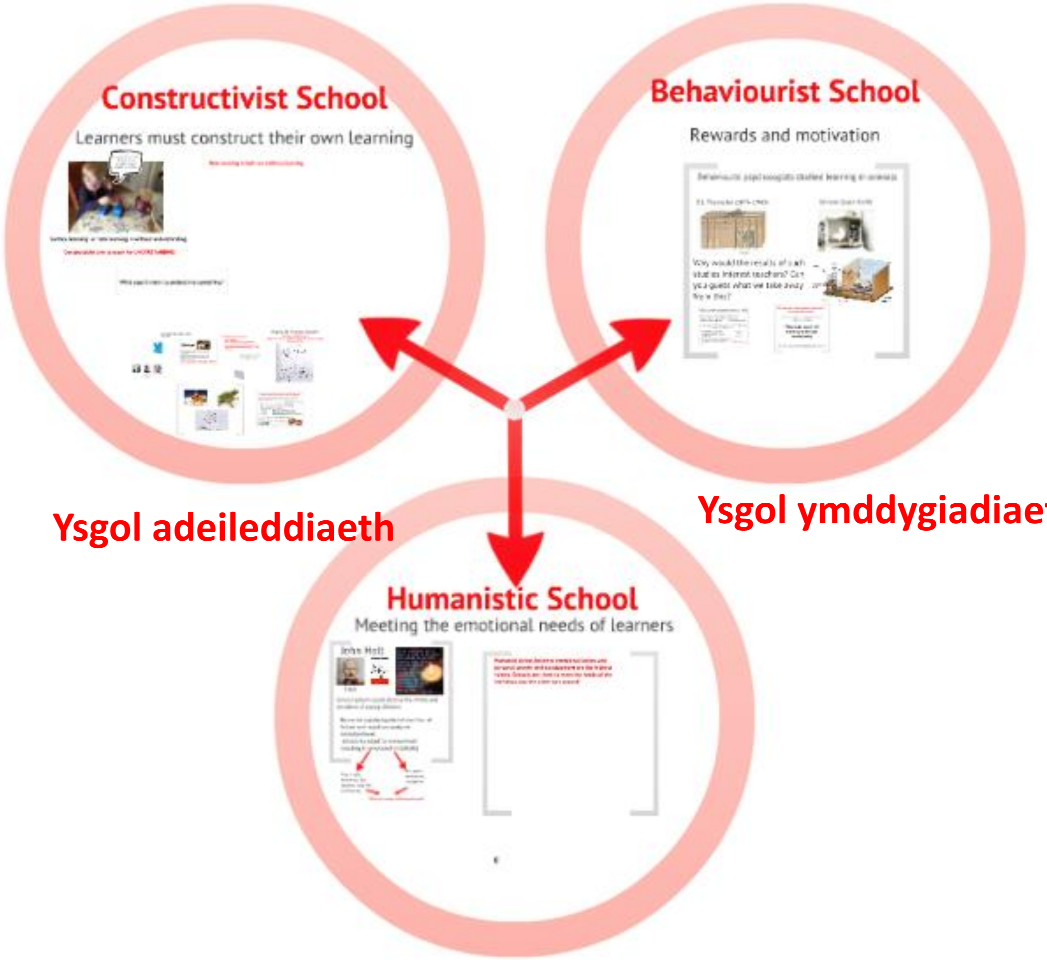

Ysgol adeileddiaeth

Ysgol ymddygiadiaeth

Ysgol ddyneiddiol

Mae tair ysgol o ddysgu mewn seicoleg

The Sensorimotor Stage **Y Cam Synhwyraidd-weithredol** **Oedran: Geni i 2 flwydd oes** Prif Nodweddion a Newidiadau Datblygiadol:	The Preoperational Stage **Y Cam Cynweithredol** **Oedran: 2 i 7 oed** Prif Nodweddion a Newidiadau Datblygiadol:	The Concrete Operational Stage **Y Cam Gweithredol Diriaethol** **Oedran: 7 i 11 oed** Prif Nodweddion a Newidiadau Datblygiadol:	The Formal Operational Stage **Y Cam Gweithredol Ffurfiol** **Oedran: 12 ac i fyny** Prif Nodweddion a Newidiadau Datblygiadol:
• Maent yn adnabod y byd trwy eu symudiadau a'u synhwyrau • Maen nhw'n dysgu am y byd trwy weithredoedd sylfaenol fel sugno, gafael, edrych a gwrando • Maent yn dysgu bod pethau'n parhau i fodoli er na ellir eu gweld (sefydlogrwydd gwrthrych) • Maent yn deall eu bod yn fodau ar wahân i'r bobl a'r gwrthrychau o'u cwmpas • Maent yn sylweddoli y gall eu gweithredoedd achosi i bethau ddigwydd yn y byd o'u cwmpas	• Maent yn dechrau meddwl yn symbolaidd ac yn dysgu defnyddio geiriau a lluniau i gynrychioli gwrthrychau • Maent yn tueddu i fod yn egocentric ac yn ei chael hi'n anodd gweld pethau o safbwynt eraill • Mae sgiliau iaith a meddwl yn gwella, maen nhw'n dal i dueddu i feddwl am bethau mewn termau pendant iawn	• Maent yn dechrau meddwl yn rhesymegol am ddigwyddiadau tiriaethol • Maent yn dechrau deall y cysyniad o gadwraeth (*conservation*) • Mae eu meddwl yn dod yn fwy rhesymegol a threfnus, ond yn dal i fod yn diriaethol iawn • Maent yn dechrau defnyddio rhesymeg anwythol, neu resymu o wybodaeth benodol	• Maent yn dechrau meddwl yn haniaethol ac yn rhesymu am broblemau damcaniaethol • Mae eu meddwl haniaethol yn dod yn fwy amlwg • Maent yn dechrau meddw mwy am faterion moesol,athronyddol, moesegol,cymdeithasol a gwleidyddol • Maen nhw'n meddwl am bethau sy'n gofyn am resymu damcaniaethol a haniaethol • Maent yn dechrau defnyddio rhesymeg ddidynnol, neu resymu

Ysgol Ymddygiadaeth

Gwobrwyo a chymhelliant

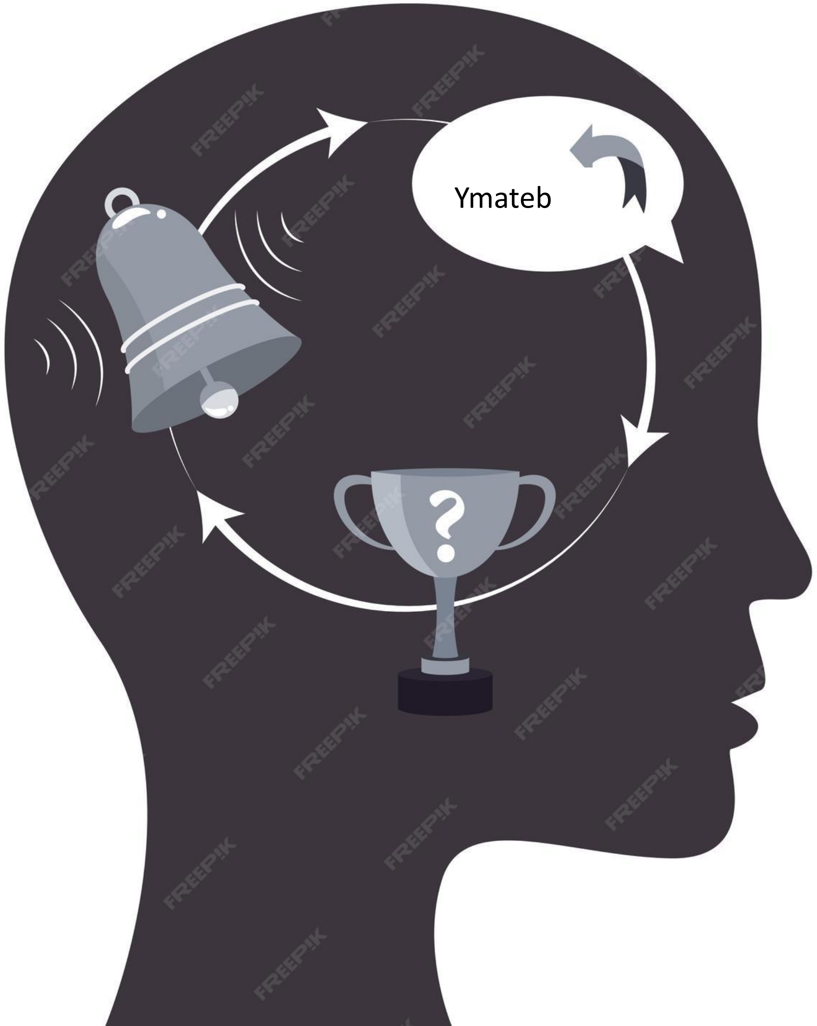

Cyflyru clasurol

Mae Y Llun Hwn gan Awdur Anhysbys wedi'i drwyddedu dan CC BY

1890s
Ivan Pavlov
Cyflyru clasurol

https://youtu.be/BB7AIrt06ck

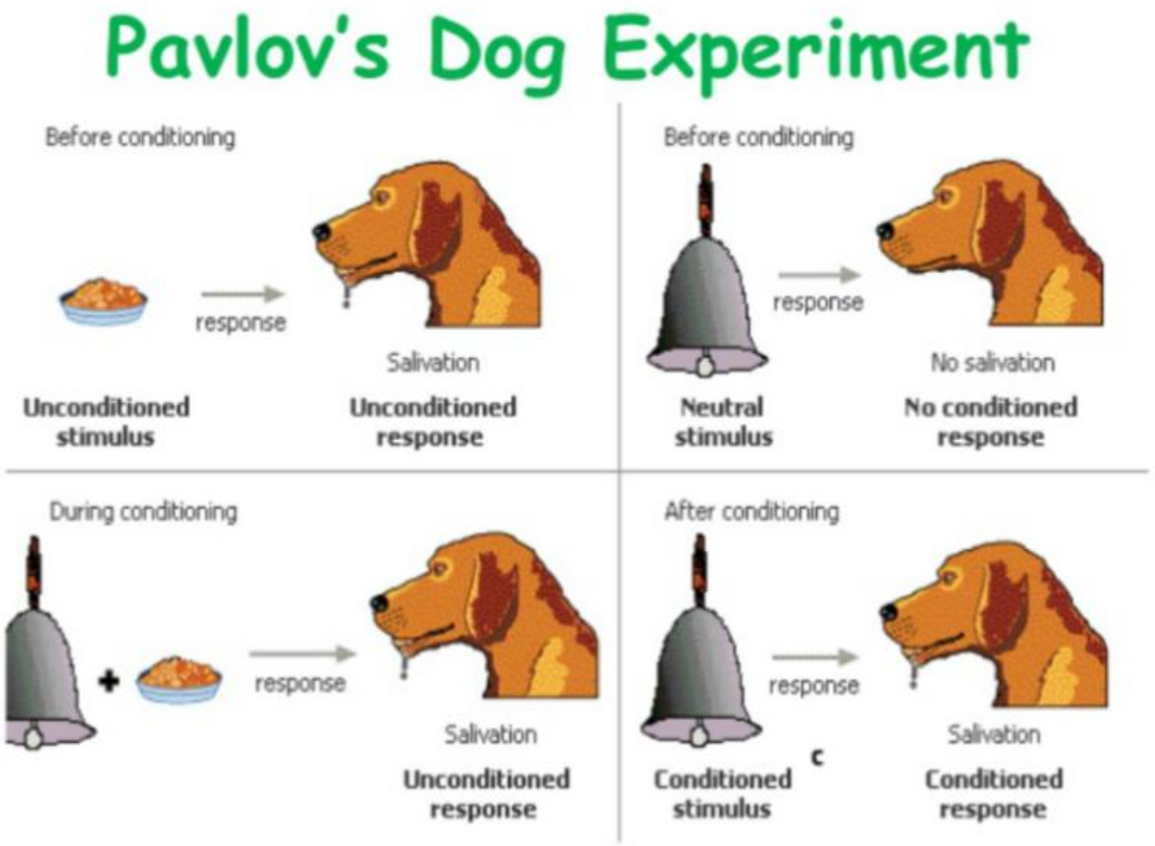

Mwy o gyflyru clasurol
Watson a Rayner (1920)

https://youtu.be/Mx0yufuN2vI

https://youtu.be/5duLMjaTL0U

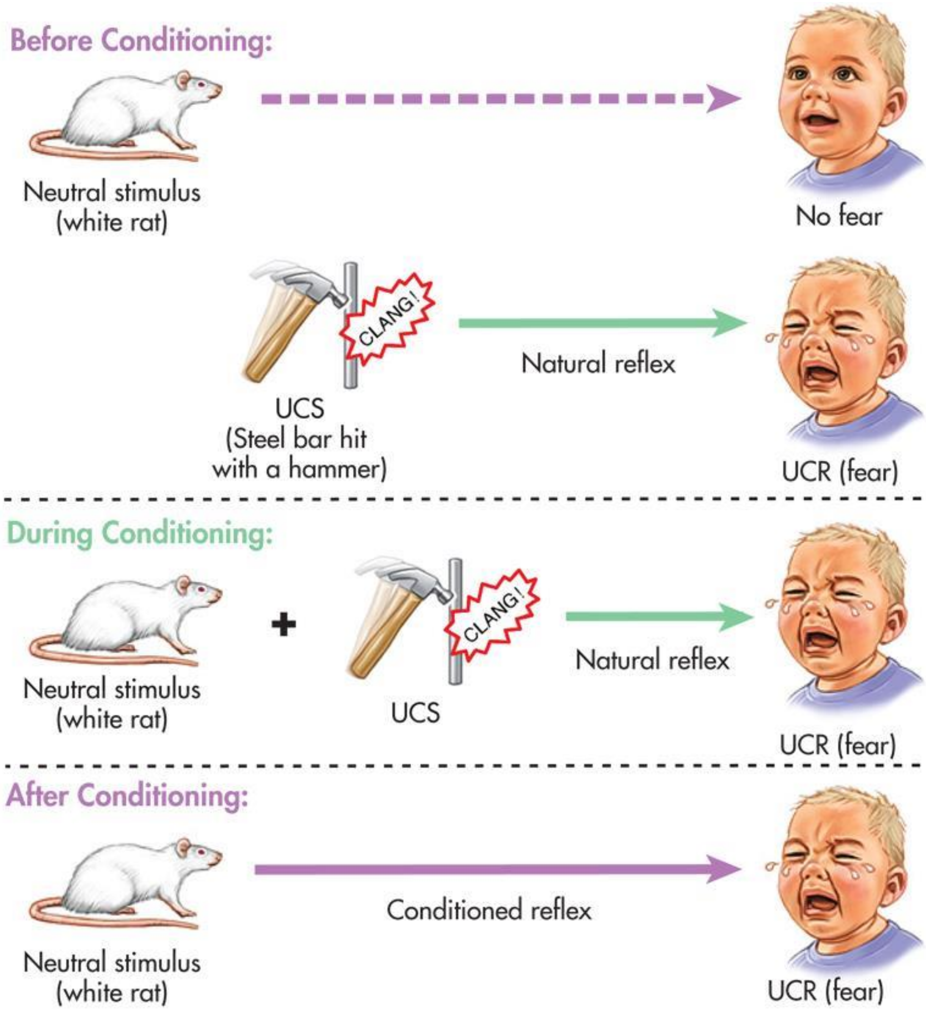

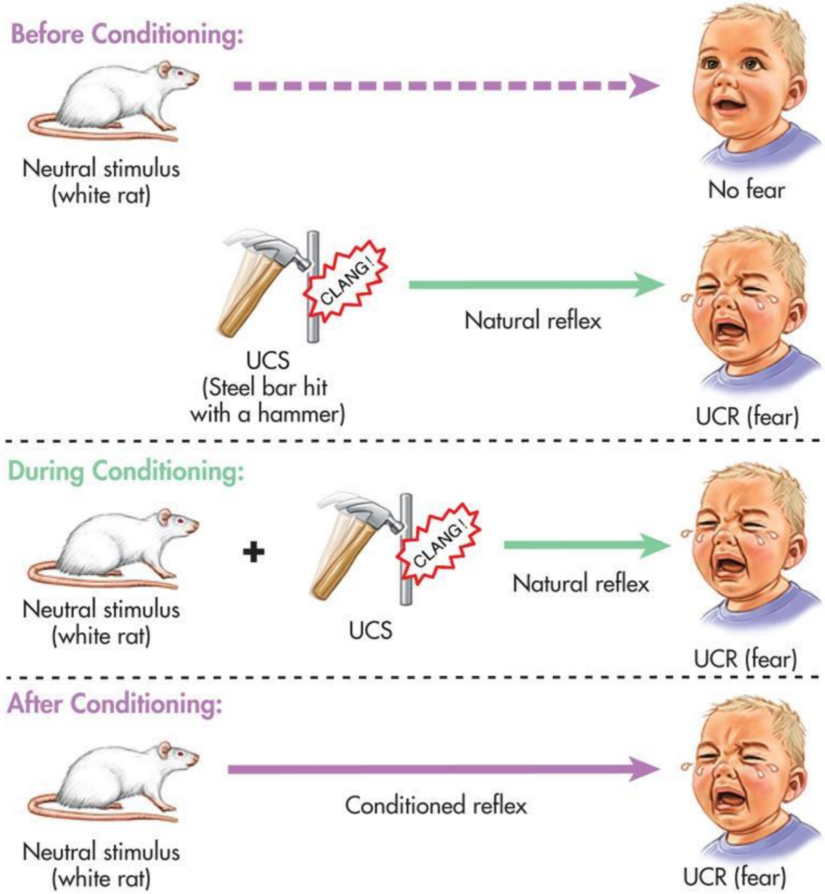

Sut gallwn ddefnyddio'r wybodaeth yma i'n helpu ni?

A fedrwn adeiladu hunan fri unigolyn wrth gyflyrru neu gwrthdroi ffordd o feddwl?

Ydyn chi wedi eich cyflyru'n glasurol?

Beth ydych chi'n ei wneud pan mae'r hysbysebion yn dod ar y teledu?!

Mae Y Llun Hwn gan Awdur Anhysbys wedi'i drwyddedu dan CC BY-SA-NC

The Office- Classical Conditioning

Y farn ymddygiadol

Y gred yw bod y dysgwr yn ymateb i wahanol symbyliad mewn modd goddefol. Y gred nad oes gwybodaeth ganddo o gwbl (h.y. ***tabula rasa***) a drwy ymatebion cadarnhaol neu negyddol. (Watson, 2013).

Gwna ymateb cadarnhaol neu negyddol godi y tebygolrwydd gwna'r ymddygiad ddigwydd eto.

Ond mewn gwrthgyferbyniad, gwna cosb cadarnhaol neu negyddol lihau tebygolrwydd yr ymddygiad i ddigwydd eilwaith.

Cyflyru Gweithredol

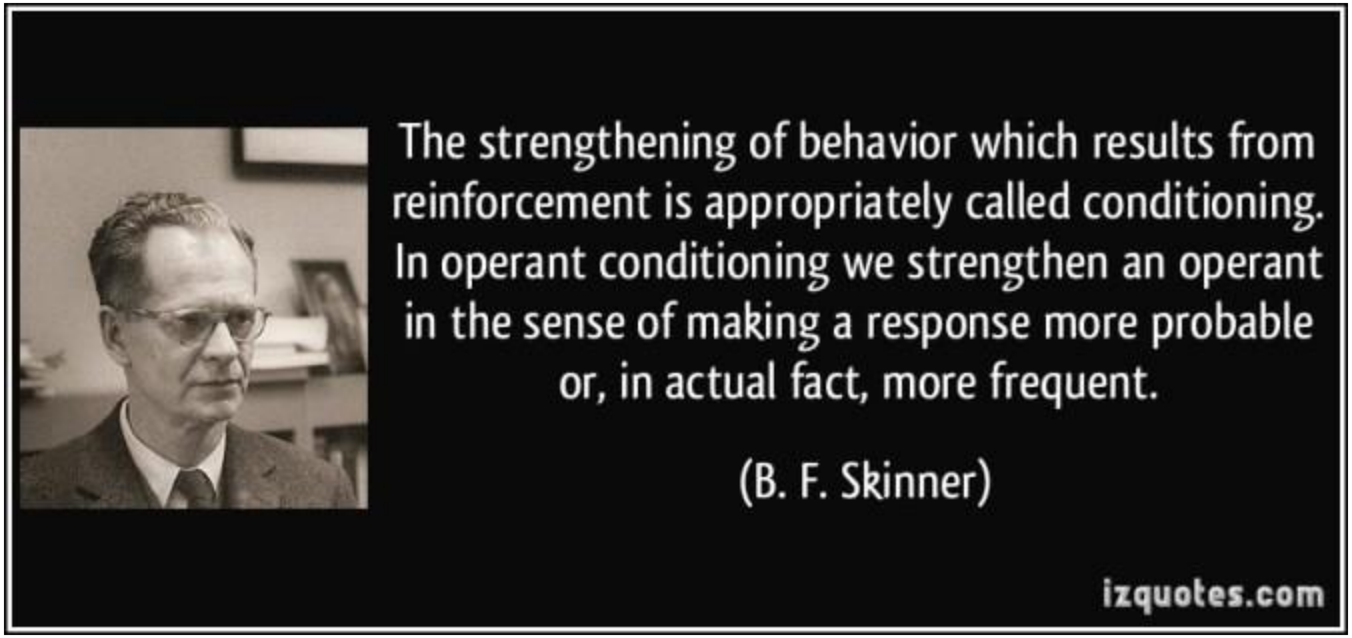

Mae Y Llun Hwn gan Awdur Anhysbys wedi'i drwyddedu dan CC BY-SA-NC

ysgogiad → ymateb → canlyniad

Roedd seicolegwyr ymddygiadol yn astudio dysgu mewn anifeiliaid.

https://youtu.be/Vk6H7Ukp6To

https://youtu.be/ymkT_C_NWXw

E.L Thorndike (1874-1949)

Skinner (born 1904)

Pam fyddai y math yma o brofion clinigol yn ein cynorthwyo fel addysgwyr? Beth ydych chi wedi arsylwi yn yr ysgol?

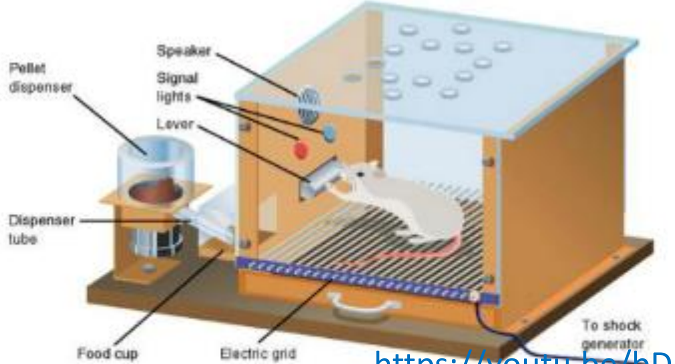

https://youtu.be/bDWwXdYWqGk

Ymddygiadaeth

Mae atgyfnerthu cadarnhaol/positif ac atgyfnerthu negyddol yn gallu cynyddu'r tebygolrwydd bydd yr ymddygiad yn digwydd eto/ail adrodd.

I'r gwrthwyneb, mae cosb (cadarnhaol a negyddol) yn lleihau y tebygoliaeth bydd yr ymddygiad yn digwydd eto.

Cyflyrru gweithredol
Gan B.F. Skinner

	Cosbi (lleihau ymddygiad)	Atgyfnerthu (gwella ymddygiad)

Cadarnhaol/
positif
(ychwanegu)

Negyddol
(tynnu i
ffwrdd)

Ychwanegu rhywbeth er mwyn lleihau ymddygiad	Ychwanegu rhywbeth er mwyn gwella ymddygiad
tynnu rhywbeth er mwyn lleihau ymddygiad	tynnu rhywbeth er mwyn gwella ymddygiad

Cyflyru gweithredol
B.F. Skinner

	Cosbi (lleihau ymddygiad)	Atgyfnerthu (gwella ymddygiad)
Cadarnhaol/ positif (ychwanegu)	ychwanegu rhywbeth er mwyn lleihau ymddygiad	ychwanegu rhywbeth er mwyn gwella ymddygiad
Negyddol (tynnu i ffwrdd)	tynnu rhywbeth er mwyn lleihau ymddygiad	tynnu rhywbeth er mwyn gwella ymddygiad

Mae Cyflyru Gweithredol (BF Skinner) yn dysgu trwy **ganlyniadau** - mae ymddygiadau a ddilynir gan wobrau yn fwy tebygol o gael eu hailadrodd, tra bod y rhai a ddilynir gan gosb yn llai tebygol o ddigwydd eto.

Mae Y Llun Hwn gan Awdur Anhysbys wedi'i drwyddedu dan CC BY-NC-ND

Math	Diffiniad	Enghraifft
Atgyfnerthu Cadarnhaol	Ychwanegu rhywbeth dymunol i gynyddu ymddygiad	Rhoi losin am ymddygiad da
Atgyfnerthu negyddol	Dileu rhywbeth annymunol i gynyddu ymddygiad	Diffodd larwm uchel pan fyddwch chi'n deffro
Cosb gadarnhaol	Ychwanegu rhywbeth annymunol i leihau ymddygiad	Gwaith ychwanegol am fod yn hwyr
Cosb negyddol	Tynnwch rywbeth dymunol i leihau ymddygiad	Cymryd ffôn i ffwrdd am raddau gwael

https://youtu.be/JA96Fba-WHk

Sut o bosib allen ni geisio cyflyru Ella?

Pa fath o gyflyru allen ni ei ddefnyddio?

Clasigol neu weithredol?

Felly, beth petai ni'n dilyn trywydd cyflyru gweithredol AyM...

Pa ffactorau allai ddylanwadu ar pa mor gyflym mae ymateb yn cael ei ddysgu a chryfder yr ymateb?

Felly, beth petai ni'n dilyn trywydd cyflyru gweithredol AyM…

Rhaglen Atgyfnerthu

(Pryd a pha mor aml?)

- Wedi 30 munud rhoddir adborth / gwobr. Cynnydd araf, cyson.
  (Rhaglen ysbeidiol-newidiol)

- Wedi arddangosiad o'r ymddygiad dymunol

- Wedi nifer o ymatebion annaroganadwy (unpredicateble)
  (Rhaglen cymhareb – newidiol)

Pa ffactorau allai ddylanwadu ar pa mor gyflym mae ymateb yn cael ei ddysgu a chryfder yr ymateb?

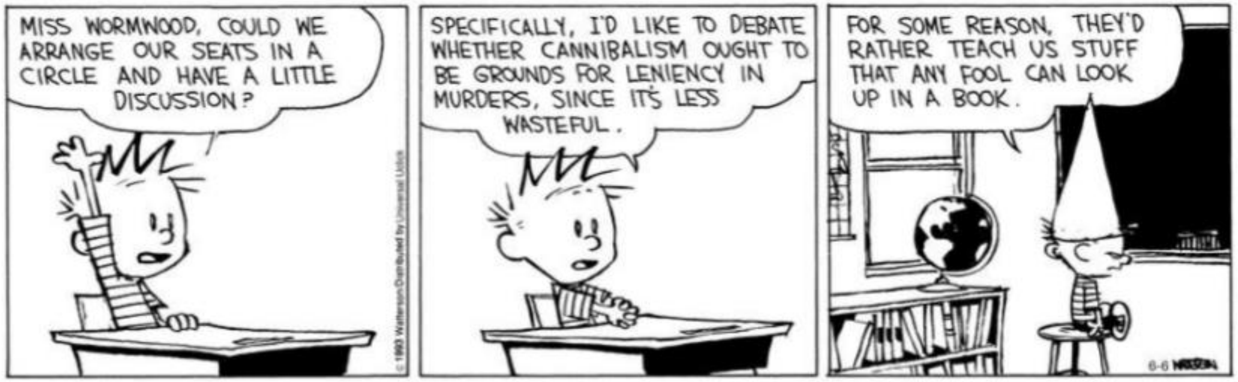

"Y drafferth gyda'r feddylfryd yw ei fod yn awgrymu bod dysgu'n digwydd o ganlyniad i ymatebion yn hytrach nag o ganlyniad i awydd i ddysgu.

Mayer (2004): Learners may be behaviourally active but not 'cognitively active'.

Egwyddorion a strategaethau yr ysgol ymddygiadol

- Mae angen gwobr ar unigolyn er mwyn i ddysgu ddigwydd
- Rhaid sicrhau llwyddiant yn aml
- Gosod targedau cyraeddadwy
- Angen torri problemau hir yn ddarnau bychain
- Adborth tra ar dasg
- Dylid gwobrwyo/tynnu sylw at yr ymddygiad a'i ddymunir yn syth wedi iddo digwydd

Ysgol ddyneiddiol

Cwrdd ag anghenion emosiynol dysgwyr

John Holt

1964

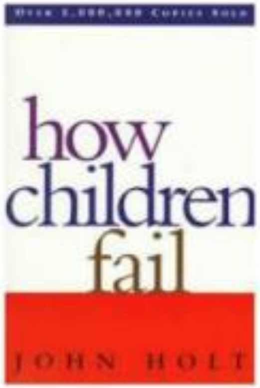

Gall systemau ysgol ddinistrio meddyliau ac emosiynau plant ifanc.

- Cred yr ysgol ddyneiddiol o seicoleg mai'r gwerthoedd pwysicaf ar gyfer dysgu yw ffactorau emosiynol a datblygiad a thyfiant personol.
- Pwrpas ysgolion yw diwallu anghenion yr unigolyn ac nid y gwrthwyneb.

Mae Y Llun Hwn gan Awdur Anhysbys wedi'i drwyddedu dan CC BY

Credant bod ofn methiant a gwrthod yn creu ymdeimlad o fethu cydymffurfio
(diffyg gwytnwch)

Tynnu nôl, peidio cymryd risg, diffyg hunan hyder.

Gwrthryfela, ansicrwydd, ymddygiad aflonyddgar.

Naill ffordd neu’r llall, mae dysgu yn cael ei ddifrodi

Ffactorau emosiynol a phrifiant unigolyn sydd bwysicaf!

Nod ysgolion yw sicrhau cyrraedd anghenion pob unigolyn, nid gorfodi unigolyn i ‘ffitio’ i ddefodau’r ysgol.

- Ffactorau emosiynol a phryfiant unigolyn sydd bwysicaf!
- Nod ysgolion yw sicrhau cyrraedd anghenion pob unigolyn, nid gorfodi unigolyn i ‘ffitio’ i ddefodau’r ysgol.
- Dylai dysgwyr ddewis beth, pryd a phwy gwnânt o fewn y dosbarth.
- Dilyn eu hawydd a’u diddordebau.
- Adnoddau/cyflymder/cynnwys/dulliau wedi eu teilwra at yr unigolyn.
- Cymhelliant uchel – plentyn sy’n gyfrifol am ei dysgu.
- Cefnogi gormod - gor ddibyniaeth
- Hunan asesu yw’r allwedd i ddysgu a chofio.
- Nid asesu gan athro gan y gall arwain at ymdeimlad o fethiant.
- Amser i wella.
- Y plentyn sy’n dewis pryd mae’n barod i gael ei asesu.

Dylai dysgwyr allu dilyn eu diddordebau a'u talentau eu hunain er mwyn iddynt fedru datblygu hyd eithaf eu gallu ac i'w cyfeiriad unigryw eu hunain.

Y Prif Egwyddorion

- Dylai'r dysgwyr fod yn hunan-gyfeiriol
- Mae dewisiadau yn sicrhau cymhelliant uchel
- Nid yw'r Cwricwlwm Cenedlaethol a phresenoldeb gorfodol yn flaenoriaeth
- Mae gor-gefnogaeth gan athrawon yn annog dibyniaeth
- **Dysgwyr yn cymryd cyfrifoldeb dros eu dysgu eu hunain.**

Y Prif Egwyddorion

- Polisi, dim bai am wneud camgymeriadau.
- Dysgwyr yn cynnig eu hunain ar gyfer asesu pan maent yn meddwl eu bod yn barod.
- Hunan-asesu yn well nag asesiad athro/athrawes – ni all dysgwyr gymryd cyfrifoldeb dros eu gwelliant eu hunain nes eu bod yn medru dysgu I feirniadu eu gwaith yn adeiladol.
- **Rhoi amser er mwyn gwella gwaith.**

- **Pa ysgol byddech chi'n mabwysiadu yn eich dosbarth?**

Adeileddiaeth, Ymddygiadaeth neu Ddyneiddiol?